

Силабус курсу

Державна політика із захисту навколишнього середовища

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Освітньо-професійна програма «Туризм»

Дні занять:

Консультації: вівторок 17:00, ауд. 1218

Рік навчання: III, Семестр: VI

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ППП

к.е.н., ст.викл. **Марчишин Назар Ярославович**

Контактна інформація

nazarmarchyshyn84@gmail.com

Опис дисципліни

Дисципліна «Державна політика із захисту навколишнього середовища» спрямована на формування системного розуміння екологічної політики як складової сталого розвитку держави, а також на розвиток професійних компетенцій у сфері розроблення, реалізації та оцінювання державних і міжнародних програм екологічної безпеки. Курс передбачає опанування теоретичних засад, механізмів та інструментів державного управління у сфері охорони довкілля, засвоєння сучасних підходів до формування екологічної стратегії, а також набуття практичних навичок аналізу впливу політичних рішень на стан навколишнього середовища..

Структура курсу

Години (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
6 / 6	1. Державна екологічна політика як напрям сучасної економічної і політичної науки	Знати основні концепції сталого розвитку, розуміти взаємозв'язок між економічною, політичною та екологічною політикою, визначати ключові екологічні виклики XXI століття, пояснювати	Тести, питання

		сутність екологічних прав людини.	
6 / 4	2. Міжнародні стандарти та угоди у сфері довкілля	Ознайомитися з основними міжнародними екологічними угодами (Паризька угода, Кіотський протокол), розуміти роль міжнародних організацій у регулюванні екологічної політики, уміти аналізувати гармонізацію українського законодавства з міжнародними стандартами.	Кейси
6 / 4	3. Економічні інструменти екологічної політики	Знати систему екологічних податків, зборів і фінансових стимулів, розуміти механізм принципу «забруднювач платить», уміти оцінювати ефективність економічних інструментів екологічної політики в Україні та світі.	Кейси
6 / 2	4. Екологічне врядування та інституційна структура	Розуміти структуру органів державного управління у сфері довкілля, знати функції міністерств, агентств та регуляторів, уміти аналізувати роль місцевого самоврядування й громадських організацій у реалізації екополітики.	Задачі, кейси
6 / 6	5. Екологічна безпека та політика в умовах криз	Знати сутність екологічної безпеки як складової національної безпеки, розуміти екологічні наслідки воєнних дій і техногенних катастроф, уміти визначати інструменти державної політики мінімізації ризиків та ліквідації наслідків.	Задачі
4 / 4	6. Політика у сфері зміни клімату та енергетики	Знати основи кліматичної політики та декарбонізації, розуміти взаємозв'язок між кліматичною та енергетичною безпекою, уміти аналізувати національні та європейські кліматичні стратегії, оцінювати баланс економічних та екологічних інтересів.	Задачі
4 / 4	7. Політика управління природними ресурсами	Знати основи державного регулювання використання лісових, водних та земельних ресурсів, розуміти принципи циркулярної економіки, уміти аналізувати політику у сфері поводження з відходами та досвід країн ЄС.	Кейси
6 / 6	8. Освіта, культура та екологічна свідомість	Розуміти значення екологічної освіти та культури у формуванні відповідальної поведінки, уміти оцінювати ефективність інформаційних і комунікаційних кампаній, знати роль держави в розвитку екологічної свідомості населення.	Задачі
4 / 4	9. Український контекст екологічної політики	Знати особливості екологічної політики України у постпандемічний і воєнний періоди, розуміти роль інституційної довіри та співпраці у сфері охорони довкілля, уміти аналізувати національні кейси	Задачі, кейси

Літературні джерела

1. Чала, В. (2023). Формування глобальної екологічної політики: принципи та регуляторні пріоритети. *Економіка та суспільство*, (48).
<https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-85>
2. Перга Т.Ю. Глобальна екологічна політика та Україна: монографія / Тетяна Юріївна Перга. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2014. – 288 с.
3. Князева Т.В. Передумови міжнародної екологічної політики в сфері формування інституціонального забезпечення. *Ефективна економіка*. 2015. № 3. Електронний журнал. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4462>
4. Проект Плану відновлення України. Матеріали робочої групи «Екологічна безпека». Нац. рада з відновлення України від наслідків війни. Липень 2022. С. 5. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/environmental-safety-assembly.pdf>.
5. Дубневич, П. Б., & Соловій, І. П. (2022). Енергетичний перехід в умовах нових викликів для сталості: можливості застосування економічних інструментів екологічної політики. *Scientific Bulletin of UNFU*, 32(4), 49-54.
<https://doi.org/10.36930/40320408>
6. Dykunskey, I., & Anikeev, Ya. (2020). Renewable Energy 2021. Contributing editor John Dewar. Law business Research Ltd.
7. Leonhardt, R., Noble, B., Poelzer, G., Fitzpatrick, P., Belcher, K., Holdmann, G. (2022). Advancing local energy transitions: A global review of government instruments supporting community energy. *Energy Research & Social Science*, vol. 83.
<https://doi.org/10.1016/j.erss.2021.102350>
8. Malik, K., Rahman, S. M., Khondaker, A. N., Abubakar, I. R., Aina, Y. A., Hasan, M. A. (2019). Renewable energy utilization to promote sustainability in GCC countries: policies, drivers, and barriers. *Environ. Sci. Pollut. Res.* 26, 20798–20814.
<https://doi.org/10.1007/s11356-019-05337-1>
9. Environment [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/environment_en
10. Green Economy [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://ieep.eu/work-areas/green-economy>

11. Хилько, М.І. 2021. Екологічна безпека як фундаментальна складова національної безпеки. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія політичні науки*. (Жов 2021), 69-75. DOI:<https://doi.org/10.31558/2617-0248.2021.6.11>.
12. Левченко І.В. Державна підтримка розвитку АПК для забезпечення екологічної безпеки й подолання екозагроз: світовий досвід та реалії України / І.В. Левченко, А.А. Буряк // *Агросвіт*. – 2023. – № 18. – С. 96–105. – <http://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.18.96>.
13. Самосієнко Я.Б., Налисько М.М., Тимошенко О.А., Чернета В.М. Проблеми та шляхи поліпшення екологічної безпеки в Україні. *Вісник Придніпровської державної академії будівництва та архітектури*, № 6 (271-272). Дніпро, 2020. С. 133–139. DOI: 10.30838/J.BPSACEA.2312.241120.133.708
14. Курепін В. М. Екологічна безпека регіонів через впровадження безпечних ресурснозберігаючих технологій. Продовольча безпека України в умовах війни і післявоєнного відновлення: глобальні та національні виміри. Міжнародний форум = Food security of Ukraine in the conditions of the war and post-war recovery: global and national dimensions. International forum: доповіді учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 30-31 травня 2024 р.) / Міністерство освіти і науки України; Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв: МНАУ, 2024. С. 84-87. DOI: <https://doi.org/10.31521/978-617-7149-78-0-26>.
15. Іванюта С. П. Зміна клімату: наслідки та заходи адаптації : аналітична доповідь / С. П. Іванюта, О. О. Коломієць, Л. М. Якушенко. – К.: НІСД, 2020. – 110 с.
16. Присакар Д. Вплив глобального потепління на економіку України. 2020. 78 с. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/bitstreams/65a755d8-c253-4ce5-9bac2d4a29ca69a8/download>
17. Баюрко Н., Казьмірчук Н. Екологічна освіта – рушійна сила сталого розвитку: європейський досвід. Наукові перспективи, 2024.
18. Куренда, С. В. (2025). Окремі концептуальні проблеми формування правових режимів використання та охорони водних ресурсів в аспекті різноманітності екосистем. *Київський часопис права*, (2), 185–192. <https://doi.org/10.32782/klj/2025.2.24>
19. Гетьман А. П. Доктрина екологічного права та законодавства України: монографія. Харків: ТОВ «Оберіг», 2019. 336 с.
20. Developing ambitious local long-term climate neutrality strategies: charting the course: crafting forward-thinking local climate neutrality strategies. Berlin–Krakow: Association of Municipalities Polish Network “Energie Cités” and Ecologic Institute, 2024.

175 р. URL: <https://www.ecologic.eu/sites/default/files/publication/2024/30019-local-long-term-climate-neutrality-strategies.pdf>

21. Європейський зелений курс і кліматична політика України : аналіт. доп. / [С. П. Іванюта, Л. М. Якушенко] ; за заг. ред. А. Ю. Сменковського. – Київ : НІСД, 2022. – 95 с. – <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2022.12>.

22. Харковський, Б., & Зварич, Р. (2025). Глобальна нестабільність та кліматичні зміни як драйвери енергетичної політики ЄС. *Економіка та суспільство*, (74). <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6074>

23. Максимова І., Настасе К. Європейська модель кліматично нейтрального розвитку бізнесу на засадах діджиталізації. Журнал європейської економіки. 2024. № 23(2). С.352-369. <https://jeej.wunu.edu.ua/index.php/ukjee/article/view/1764>

24. Security of electricity supply. European Commission: веб-сайт. URL: https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-security/security-electricity-supply_en

25. Огданська О., Чернобрівець С. (2024). Перспективи зеленої енергетики в контексті геополітичних змін. *Економіка та суспільство*. 2024. №68. С.73-92. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-82>

26. Європейська зелена угода. Європейська комісія: веб-сайт. URL: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

27. Харін С., Папіж Ю., Коровін С. Модель декарбонізації економіки в умовах кліматичних змін: питання менеджменту та інновацій. *Економіка та суспільство*. 2024. №59. С.50-57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-45>

28. Grid modernization and the smart grid. U.S. Department of Energy: веб-сайт. URL: <https://www.energy.gov/oe/grid-modernization-and-smart-grid>

29. Climate change survey. European Commission: веб-сайт. URL: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2954>

30. Плахотнюк Н., Іконнікова Н. Європейський енергетичний ринок та перспективи для України. *Соціально-правові студії*. №1. С.128-134. URL: <https://sls-journal.com.ua/en/article/read/yevropeysky-energetichny-rinok-ta-perspektivi-ukrayini>

31. Енергетична безпека в ЄС. Сайт Європейського парламенту: веб-сайт. URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/67/energy-security-in-the-eu>

32. Нова Стратегія ЄС з адаптації до зміни клімату. Зелене dossier: веб-сайт. URL: <https://www.dossier.org.ua/news/nova-strategiya-iez-z-adaptaciyi-do-zmini-klimatu/>

33. Зміна клімату в Україні та світі: причини, наслідки та рішення для протидії. Екодія: веб-сайт. URL: <https://ecoaction.org.ua/zmina-klimatu-ua-ta-svit.html>

34. Youngs R., Andreas C. The EU Energy Crisis and a New Geopolitics of Climate Transition. Journal of Common Market Studies. 2023. № 61. P. 55-65. URL: https://www.researchgate.net/publication/373555094_The_EU_Energy_Crisis_and_a_New_Geopolitics_of_Climate_Transition#read
35. Qiang W., Feng R., Rongrong L. Geopolitics and energy security: a comprehensive exploration of evolution, collaborations, and future directions. Humanities and Social Sciences Communications. 2024. № 11(1). P. 101-123. URL: https://www.researchgate.net/publication/383307920_Geopolitics_and_energy_security_a_comprehensive_exploration_of_evolution_collaborations_and_future_directions

Джерела з мережі Інтернет

36. <http://ft.com> - Financial Times
37. www.businessweek.com - Business Week
38. www.economist.com - The Economist
39. www.europe.eu.int - Європейський союз
40. www.imf.org - Міжнародний валютний фонд
41. www.worldbank.org <http://www.worldbank.org/> - Світовий банк
42. www.wto.org - Світова організація торгівлі

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота студента	іспит
1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих під час занять, кожен студент оцінюється принаймні один раз на кожні два заняття відповідно до наведеної нижче шкали оцінювання) 2. Контрольна робота 1 (письмова робота по темах 1-4 включає: 3 теоретичних питання, макс.бал оцінювання 100)		1. Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих під час занять, кожен студент оцінюється принаймні один раз на кожні два заняття відповідно до наведеної нижче шкали оцінювання) 2. Контрольна робота 1 (письмова робота по темах 5-9 включає: 3 теоретичних питання, макс.бал оцінювання 100)		1. Визначається як арифметичне значення оцінок отриманих під час тренінгу – макс. бал 100 (див. п.7 цієї робочої програми)	Визначається як середнє арифметичне оцінок отриманих за кожен етап самостійної роботи	Два теоретичних питання (50 балів кожне). Макс.бал 100

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань студентам і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим, пропуск практичних занять відпрацьовується. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватися в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-4) – обговорення кейсів	20
Модуль 2 (теми 5-9) – розв'язки задач	20
Модуль 3 (Тренінг)	5
Модуль 4 (СРС)	15
Іспит (теми 1-9)	40

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом